



GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Rhif Cyfeirnod: ICC 45

Rhif y Fersiwn: 3

Dyddiad yr adolygiad nesaf:

Mawrth 2026

Polisi Absenoldeb Teuluol

Datganiad Polisi

Mae'r polisi hwn yn nodi hawl yr holl staff i gael absenoldeb mamolaeth, cymorth rhieni newydd (tadolaeth), absenoldeb mabwysiadu, absenoldeb benthyg croth ac absenoldeb rhiant arall, a hefyd hawliau'r staff hynny sy'n cynllunio neu'n cael triniaeth Ffrwythloni In Vitro (IVF).

Ymrwymiad Polisi

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi ymrwymo i greu diwylliant bywiog, cynhwysol ac iach lle mae'n holl bobl yn cael eu cefnogi i ffynnu.

Rydym wedi ymrwymo i greu a meithrin amgylchedd gwaith cadarnhaol, hyblyg a chynaliadwy. Ein dyhead yw bod yn sefydliad enghreifftiol ar gyfer llesiant, lle mae ein staff yn cael eu cefnogi i sicrhau bod eu profiad o weithio yn eu galluogi i fod yn iachach ac yn hapusach yn y gwaith, ac i allu bod ar eu gorau.

Mae'r sefydliad yn cydnabod pwysigrwydd bywyd teuluol ac yn anelu at helpu pob cyflogai i allu gwneud y dewisiadau sydd orau i ategu eu lles wrth groesawu aelod newydd i'w teulu, boed hynny trwy eni plentyn, trwy fam fenthyg neu drwy fabwysiadu.

Diben y polisi yw cynghori'r staff am eu hawliau mewn perthynas ag absenoldeb mamolaeth, cymorth rhieni newydd (tadolaeth), absenoldeb mabwysiadu, absenoldeb benthyg croth ac absenoldeb rhiant arall, a hefyd mewn perthynas â thriniaeth IVF. Dylid ei ddarllen ar y cyd â'r Weithdrefn Absenoldeb Teuluol, a'r Pecyn Absenoldeb Teuluol ar fewnrwyd y staff, sy'n rhoi rhagor o fanylion am hawliau a chyfrifoldebau ym mhob un o'r meysydd hyn ar gyfer staff a rheolwyr.

Gweithdrefnau Ategol a Dogfennau Rheoli Ysgrifenedig

[Mae'r holl bolisiau a gweithdrefnau corfforaethol ar gael ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru](#)

Dogfennau perthynol eraill yw:

- Gweithdrefn Absenoldeb Teuluol - Tâl ac Absenoldeb i Rieni Newydd
- Pecyn Gwyliau Teuluol (mewnrwyd staff)
- Canllawiau Bwydo ar y Fron
- Sut i: Gwneud cais am Absenoldeb Rhiant a Rennir (SPL) a Chyflog Rhiant a Rennir (ShPP)
- Polisi Gweithio Hyblyg
- Polisi Absenoldeb Arbennig
- [Tudalennau Absenoldeb Teuluol ar y fewnrwyd \(sharepoint.com\)](#)

Cwmpas

Bydd y polisi'n gymwys i holl weithwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru, waeth beth fo'u cyfeiriadedd rhywiol neu eu hunaniaeth o ran rhywedd, ar gyfer materion sy'n ymwneud â'u habsenoldeb mamolaeth, eu cymorth i rieni newydd (tadolaeth), eu habsenoldeb mabwysiadu, eu habsenoldeb benthyg croth a'u habsenoldeb rhiant arall a hefyd i'r staff hynny sy'n cynllunio triniaeth Ffrwythloni In Vitro. (IVF) .

Mae'r polisi mamolaeth a'r canllawiau ynghylch IVF yn berthnasol i'r rhai sy'n rhoi genedigaeth neu'n bwriadu rhoi genedigaeth, waeth beth fo'u hunaniaeth o ran rhywedd; does dim cyfyngiadau ar ryw neu hunaniaeth o ran rhywedd ynglŷn ag unrhyw un neu ragor o'r hawliau absenoldeb eraill, sydd hefyd ar gael yn benodol i gyplau o'r un rhyw, ac felly mae termau sy'n niwtral o ran rhywedd yn cael eu defnyddio drwyddi draw lle bynnag y bo modd.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ac Iechyd	Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, y Gymraeg ac Iechyd wedi'i gwblhau a gellir ei weld ar y tudalennau gwe polisi.
Cymeradwywyd gan	Y Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol
Dyddiad Cymeradwyo	15 Mawrth 2023
Dyddiad Adolygu	15 Mawrth 2026
Dyddiad Cyhoeddi:	05 Ebrill 2023
Y grŵp sydd ag awdurdod i gymeradwyo gweithdrefnau ategol	Y Pwyllgor Pobl a Datblygu Sefydliadol
Y Cyfarwyddwr Gweithredol/Cyfarwyddwr Atebol	Neil Lewis, Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol
Awdur	Sara Peacock, Pobl a Datblygiad Sefydliadol Karen Fitzgibbon, Pobl a Datblygiad Sefydliadol

Ymwadiad

Os yw dyddiad adolygu'r ddogfen hon wedi mynd heibio, gofalwch mai'r fersiwn rydych chi'n ei ddefnyddio yw'r fersiwn mwyaf cyfredol naill ai drwy gysylltu ag awdur y ddogfen neu â'r adran [Llywodraethu Corfforaethol](#).

Crynodeb o'r adolygiadau/diwygiadau

Rhif y fersiwn	Dyddiad yr Adolygiad	Dyddiad Cymeradwyo	Dyddiad cyhoeddi	Crynodeb o'r Diwygiadau
	Awst - Rhagfyr 2022	15 Mawrth 2023	05 Ebrill 2023	Y polisi wedi'i ailenwi'n Bolisi Absenoldeb Teuluol. Y cynnwys wedi'i ddiwygio a'i ddiweddarau drwyddo draw i adlewyrchu terminoleg wedi'i diweddarau. Cyfeiriad wedi'i ychwanegu at gyngor pellach i gyflogeion a rheolwyr ar y tudalennau Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff, Family Leave (sharepoint.com) Gwybodaeth wedi'i diweddarau ynglŷn â benthyg croth. Darpariaethau Cymorth i Rieni Newydd (Tadolaeth) wedi'u diweddarau. Adran wedi'i hychwanegu ar adolygu ac adborth.
	Mawrth 2018			Wedi'i ddiweddarau i ddefnyddio iaith niwtral o ran rhywedd lle bo modd drwy'r polisi i gyd gan ddatgan yn benodol bod y polisi ar gyfer yr holl staff waeth beth fo'u cyfeiriadedd rhywiol neu eu hunaniaeth rhywedd
	Rhagfyr 2017			Paragraff wedi'i ychwanegu at Gwmpas y Polisi i egluro bod terminoleg sy'n niwtral o ran rhywedd wedi'i defnyddio lle bynnag y bo modd.

	Rhagfyr 2017			Iaith rhywedd wedi'i diweddaru drwyddi draw, heb gynnwys termau gwyliau statudol a thâl statudol fel 'Mamolaeth', 'Tadolaeth'.
	Rhagfyr 2017			Cyfeiriad wedi'i ychwanegu at Ddeddf Cydraddoldeb (2010); Rheoliadau Absenoldeb Rhiant a Rennir (2014); Rheoliadau Absenoldeb Mamolaeth a Mabwysiadu (Torri Hawliau Statudol i Absenoldeb) (2014).
	Rhagfyr 2017			Cyfeiriad wedi'i ychwanegu at y cynllun Maethu er mwyn Mabwysiadu.
	Rhagfyr 2017			Crynodeb wedi'i ddiweddaru o Absenoldeb Rhiant a Rennir
	Rhagfyr 2017			Adran wedi'i hychwanegu ar Fonitro Cydraddoldeb a'r Gymraeg.

Tabl Cynnwys

1. Cyflwyniad	6
2. Mentrau deddfwriaethol a chenedlaethol	6
3. Rolau a chyfrifoldebau	7
4. Darpariaethau mamolaeth	7
5. Darpariaethau mabwysiadu	7
6. Benthg Croth.....	7
7. Darpariaethau Cymorth i Rieni Newydd (Tadolaeth)	8
8. Absenoldeb Rhiant a rennir.....	8
9. Absenoldeb Rhiant.....	8
10. Ffrwythloni in Vitro (IVF) a thriniaethau ffrwythlondeb eraill.....	9
11. Hyfforddiant a chodi ymwybyddiaeth.....	9
12. Monitro ac archwilio	9
13. Adolygu ac adborth.....	9
14. Monitro cydraddoldeb a'r Gymraeg	10
15. Datganiad llywodraethu gwybodaeth	10

1. Cyflwyniad

Gwerthoedd Iechyd cyhoeddus Cymru yw gweithio gyda'n gilydd, gydag ymddiriedaeth a pharch, i wneud gwahaniaeth. Rydyn ni wedi ymrwymo i greu a meithrin amgylchedd gwaith cadarnhaol, hyblyg a chynaliadwy, lle mae'n holl bobl yn cael eu cefnogi i ffynnu. Ein dyhead yw bod yn sefydliad enghreifftiol ar gyfer llesiant, lle mae ein staff yn cael eu cefnogi i sicrhau bod eu profiad o weithio yn eu galluogi i fod yn iachach ac yn hapusach yn y gwaith, ac i allu bod ar eu gorau.

Mae'r sefydliad yn cydnabod pwysigrwydd bywyd teuluol ac yn anelu at helpu pob cyflogai i allu gwneud y dewisiadau sydd orau i ategu eu lles wrth groesawu aelod newydd i'w teulu, boed hynny trwy eni plentyn, trwy fam fenthyg neu drwy fabwysiadu.

2. Mentrau deddfwriaethol a chenedlaethol

Mae beichiogrwydd a mamolaeth yn nodwedd warchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae gwahaniaethu yn cynnwys triniaeth anffafriol i gyflogai, yn ystod y "cyfnod gwarchodedig" mewn perthynas â'u beichiogrwydd neu salwch a ddioddefir ganddyn nhw o ganlyniad i'r beichiogrwydd hwnnw. Mae triniaeth anffafriol yn ystod y cyfnod gwarchodedig oherwydd bod cyflogai ar absenoldeb mamolaeth gorfodol neu wrthi'n arfer neu'n ceisio arfer, neu wedi arfer neu wedi ceisio arfer, yr hawl i gael absenoldeb mamolaeth arferol neu ychwanegol, wedi'i gynnwys hefyd.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi diweddaru'r polisiau presennol i adlewyrchu newidiadau yn y deddfwriaeth berthnasol. Mae'r Polisi wedi'i gynhyrchu i sicrhau bod yr holl ddarpariaethau a gynigir i gyflogaion yn cydymffurfio'n llawn â'r canlynol:

- Deddf Hawliau Cyflogaeth (1996)
- Deddf Cysylltiadau Cyflogaeth (1999)
- Deddf Cyflogaeth (2002)
- Rheoliadau Absenoldeb Tadolaeth a Mabwysiadu (2002)
- Rheoliadau Nawdd Cymdeithasol, Tâl Mamolaeth Statudol a Thâl Salwch Statudol (Diwygiadau Amrywiol) (2002)
- Deddf Partneriaeth Sifil (2004)
- Rheoliadau Tâl Tadolaeth Statudol a Thâl Mabwysiadu Statudol (Diwygio) (2004)
- Deddf Gwaith a Theuluoedd (2006)
- Rheoliadau Absenoldeb Mamolaeth ac Absenoldeb Rhiant etc. (2009)
- Deddf Cydraddoldeb (2010)
- Llawlyfr Telerau ac Amodau Gwasanaeth y GIG (Mawrth 2010)

- Rheoliadau Absenoldeb Tadolaeth Ychwanegol (2011)
- Rheoliadau Absenoldeb Mamolaeth a Mabwysiadu (Torri Hawliau Statudol i Absenoldeb) (2014)
- Rheoliadau Absenoldeb Rhiant a Rennir (2014)
- Deddf Plant a Theuluoedd (2014).

3. Rolau a chyfrifoldebau

Manylir ar y cyfrifoldebau perthnasol ym mhob rhan o'r polisi a'r weithdrefn atodol, yn ôl y maes pwnc.

4. Darpariaethau mamolaeth

Mae gan bob cyflogai sy'n cael babi hawl i gymryd 52 wythnos o absenoldeb mamolaeth, waeth beth fo hyd eu gwasanaeth yn y GIG. Er hynny, bydd swm yr absenoldeb a'r tâl mamolaeth y byddant yn gymwys i'w cael yn amrywio.

Mae rhagor o wybodaeth am daliadau yn ystod cyfnod yr absenoldeb mamolaeth, a rheolau ynghylch yr wybodaeth a'r dogfennau y mae eu hangen cyn cymryd absenoldeb, wrth ddychwelyd i'r gwaith ar ôl absenoldeb mamolaeth, a phob cyfnod rhwng y rhain wedi'u nodi yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol. Mae rhagor o gyngor, canllawiau a dulliau ymarferol sydd wedi'u hanelu at helpu'r cyflogeion a'r rheolwyr ar gael ar y [tudalennau Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

5. Darpariaethau mabwysiadu

Mae Absenoldeb Mabwysiadu Statudol o hyd at 52 wythnos ar gael i bob cyflogai beth bynnag fo hyd eu gwasanaeth. Mae hyn hefyd yn gymwys yn achos y cynllun Maethu er mwyn Mabwysiadu. Mae rhagor o wybodaeth am hawliau tâl mabwysiadu, rheolau ynghylch yr wybodaeth a'r dogfennau y mae'n rhaid eu darparu, dychwelyd i'r gwaith ar ôl absenoldeb mabwysiadu, a phob cyfnod rhwng y rhain wedi'u nodi yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol. Mae rhagor o gyngor, canllawiau a dulliau ymarferol sydd wedi'u hanelu at helpu'r cyflogeion a'r rheolwyr ar gael ar y [tudalennau Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

6. Benthg Croth

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn awyddus i gefnogi staff sy'n ymwneud â phroses benthg croth. Mae cyplau neu unigolion sy'n

defnyddio gwasanaethau mam fenthyg yn cael eu hadnabod fel Rhieni Arfaethedig, a chyhyd â'u bod yn bwriadu gwneud cais am orchymyn rhiant o fewn 6 mis ar ôl yr enedigaeth, a'u bod yn disgwyl i hwnnw gael ei ganiatáu, fe fydd ganddyn nhw hawliau i gael tâl a gwyliau sy'n cyfateb i gyplau neu unigolion sy'n mabwysiadu.

Mae gan Rieni Arfaethedig plentyn sy'n cael ei eni trwy fam fenthyg, a'r fam fenthyg sy'n rhoi genedigaeth hawliau i gael gwyliau, a fydd yn dibynnu ar amgylchiadau'r unigolyn.

Ceir rhagor o wybodaeth yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol, ac mae rhagor o gyngor a chanllawiau i gyflogeion a rheolwyr yn y [Pecyn Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

7. Darpariaethau Cymorth i Rieni Newydd (Tadolaeth)

Mae hyn yn cyfeirio at gyfnod o absenoldeb a roddir i gyflogai i'w galluogi i gefnogi eu partner yn dilyn genedigaeth plentyn neu, yn achos mabwysiadu, i gefnogi'r rhiant sy'n cymryd absenoldeb mabwysiadu. Ceir rhagor o wybodaeth yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol, ac mae rhagor o gyngor a chanllawiau i weithwyr a rheolwyr yn y [Pecyn Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

8. Absenoldeb Rhiant a rennir

Mae Absenoldeb Rhiant a Rennir (SPL) yn caniatáu i rieni rannu absenoldeb a thâl statudol yn dilyn genedigaeth neu fabwysiadu plentyn. Mae'n galluogi rhieni i rannu 50 wythnos o'u 52 wythnos o absenoldeb mamolaeth neu absenoldeb mabwysiadu a 37 wythnos o'u 39 wythnos o dâl mamolaeth neu dâl mabwysiadu statudol gyda'u partner. Does dim angen i'r ddau riant gael eu cyflogi gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, ond mae'n rhaid i'r ddau riant fodloni'r [meini prawf cymhwyster](#) er mwyn rhannu absenoldeb yn y modd hwn.

Ceir rhagor o wybodaeth yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol, ac mae rhagor o gyngor a chanllawiau i gyflogeion a rheolwyr yn y [Pecyn Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

9. Absenoldeb Rhiant

Nid yw'r hawl hon yr un peth ag Absenoldeb Rhiant a Rennir. Mae gan unrhyw gyflogai sydd wedi bod yn gwasanaethu gyda'r sefydliad ers o leiaf 1 flwyddyn o wasanaeth parhaus hawl i gymryd hyd at 4 wythnos o absenoldeb rhiant di-dâl mewn unrhyw flwyddyn (hyd at uchafswm o 18 wythnos); nid yw'r absenoldeb hwn yn gysylltiedig â

genedigaeth, mabwysiadu neu fenthylg croth, a gall gael ei gymryd unrhyw bryd gan riant plentyn o dan 18 oed. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol, ac mae cyngor a chanllawiau pellach i gyflogeion a rheolwyr yn y [Pecyn Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

10. Ffrwythloni in Vitro (IVF) a thriniaethau ffrwythlondeb eraill

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cydnabod y gall anffrwythlondeb achosi cryn drallod ac, fel darparwr gwasanaethau gofal iechyd, mae'n cydymdeimlo â staff sy'n penderfynu cael triniaeth ffrwythlondeb. Bydd absenoldeb arbennig cyfyngedig yn cael ei ddarparu at y diben hwn i gyflogeion sydd ag o leiaf 1 flwyddyn o wasanaeth parhaus gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru, pan ategir y cais â thystiolaeth ddogfennol gan feddyg teulu neu ymgynghorydd/arbenigydd y cyflogai. Ceir rhagor o wybodaeth yn y Weithdrefn Absenoldeb Teuluol, ac mae rhagor o gyngor a chanllawiau i gyflogeion a rheolwyr yn y [Pecyn Absenoldeb Teuluol ar fewnwyd y staff](#).

11. Hyfforddiant a chodi ymwybyddiaeth

Bydd pob aelod o'r staff yn cael gwybod am y polisi hwn wrth ddechrau gweithio i Iechyd Cyhoeddus Cymru. Gellir gweld copïau hefyd ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru neu eu sicrhau drwy'r Tîm Pobl a Datblygu Sefydliadol, PeopleSupport.PHW@wales.nhs.uk.

Os bydd angen i unigolion ddefnyddio'r polisi hwn, gallwch ofyn am gyngor a chanllawiau gan PeopleSupport.PHW@wales.nhs.uk

12. Monitro ac archwilio

Bydd yr arweinydd polisi yn monitro ac yn archwilio'r polisi hwn fel y'i hamlinellir yn yr EqHIA i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth gyfredol, a'i fod yn cael ei weithredu a'i barchu.

13. Adolygu ac adborth

Bydd y polisi yn cael ei adolygu bob tair blynedd neu pryd bynnag y bydd newid perthnasol yn y ddeddfwriaeth.

Rydym yn ceisio gwella'n harferion cyflogaeth yn barhaus ac yn croesawu unrhyw adborth sydd gennych mewn perthynas â'r weithdrefn hon.

Gellir darparu adborth trwy anfon neges ebost at

PeopleSupport.PHW@wales.nhs.uk

14. Monitro cydraddoldeb a'r Gymraeg

Mae'r polisi hwn a'r gweithdrefnau ategol yn cynnwys yr holl staff ni waeth beth am oedran, anabledd, hunaniaeth o ran rhywedd, priodas neu bartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd neu gred, rhyw neu gyfeiriadedd rhywiol. Bydd y polisi hwn ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.

15. Datganiad llywodraethu gwybodaeth

Mae'r holl ddogfennau a gynhyrchir o dan y weithdrefn hon yn gofnodion swyddogol i Iechyd Cyhoeddus Cymru a chânt eu rheoli a'u storio a'u defnyddio yn unol â Chanllawiau Iechyd Cyhoeddus Cymru ar Gadw a Dinistrio Cofnodion Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae gan y polisi hwn y potensial i ymdrin â gwybodaeth eithriadol o sensitif ac mae angen i staff Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n rhan ohono fod yn gwbl ymwybodol o'r deunydd y maen nhw'n ei drin.